

УДК 377.091

*Липська Лариса Василівна,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
лабораторії електронних
навчальних ресурсів Інституту
професійно-технічної освіти
НАПН України*

ВИКОРИСТАННЯ SMART-ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. У статті проаналізована потреба створення системи SMART-освіти в Україні, що передбачає використання SMART-технологій. Визначено, що темпи та рівень розвитку технологій електронної освіти започаткували нове загальносвітове явище – SMART-освіта. Це не лише система інноваційних технологічних рішень, але й нова філософія освіти. Головною метою SMART-освіти полягає в тому, щоб зробити процес навчання найбільш ефективним за рахунок переносу освітнього процесу в електронне середовище.

Ключові слова: педагогічні працівники, SMART-технології, SMART-освіта, SMART-суспільство

Актуальність. Для забезпечення інноваційних методів навчання, відповідності вимогам учасників освітнього процесу та оптимізації професійних характеристик сучасним педагогічним працівникам, учням ПТНЗ, роботодавцям необхідно усвідомлювати нагальні й майбутні потреби суспільства, враховувати міжнародний досвід та загальносвітові трансформації. Міжнародна комісія з питань освіти, науки і культури при ООН проголосила дві основні парадигми сучасної освіти: Education for All (EFA) – «освіта для всіх» та Lifelong Learning (LLL) – «освіта протягом всього життя».

На сьогодні актуальною є потреба створення системи SMART-освіти в Україні, що передбачає використання SMART-технологій,

які мають значну кількість переваг: спонукають до розвитку творчих здібностей, професійних знань, формують критичне мислення. У багатьох розвинених країнах ідея SMART-освіти – це національна доктрина.

Сама аббревіатура SMART несе подвійне змістовне навантаження: крім дослівного перекладу з англійської її можна розшифрувати як Selfdirected, Motivated, Adaptive, Resource-enriched, Technology embedded – навчання самостійне, мотивоване, адаптивне, збагачене ресурсами, з вбудованими технологіями.

Аналіз попередніх досліджень свідчить, що в Україні є необхідні передумови для формування нового інформаційного суспільства, здобутки вітчизняних учених у цій галузі: В. Биков, Р. Гуревич, А. Гуржій, М. Жалдак, Н. Морзе, О. Спірін, В. Лапінський та ін., наявні навчальні заклади, підприємства, що за специфікою діяльності пов'язані з розвитком ІКТ, висококваліфіковані кадри та ін., що відкриває нові можливості щодо створення і розвитку смарт-освіти, а це, в свою чергу, сприяє можливості навчання в будь-який час з будь-якого місця та готовності кожної особи навчатися впродовж усього життя. Зазначена проблема висвітлюється в дослідженнях В. Бикова, А. Гуржія, Dong Uk Im, Н. Тихомирової, В. Тихомирова.

Виклад основного матеріалу. Одним з лідерів впровадження SMART-технологій у освіті можна вважати Південну Корею. У Кореї інноваційні освітні технології активно розвиваються з 1997 року. Сьогодні в країні діють більше 20 кіберуніверситетів.

Передбачається, що у SMART-суспільстві відбувається перехід від традиційної моделі навчання до e-learning, а потім – до SMART-освіти. При цьому змінюється й роль освітніх установ, що призначені не «поставляти знання», а створювати найкращі умови для набуття студентами власного досвіду і навичок.

Основою формування SMART-філософії став розвиток технологій Web 2.0, Web 3.0 - таких як Facebook, YouTube, Twitter, блоги, які дозволяють створювати власний інтернет-контент. SMART-освіта неможлива без використання відкритих освітніх ресурсів, поняття яких було запроваджено ЮНЕСКО у 1998 році.

Web 3.0 сприяє вдосконаленню комунікативних навичок, індивідуальної креативності та можливостей створення власного Web-контенту, а також багатосуб'єктній взаємодії. Це надає можливість ділитись розробками з іншими учасниками процесу, а також колективно добувати знання.

Сьогодні можливо працювати з Web-платформами без знань мов програмування – кожен при бажанні має можливість створити блог, відео та віртуальну спільноту тощо. Соціальні мережі дозволяють користувачам створювати власні сторінки, персональні профілі, які допомагають учасникам взаємодіяти у віртуальному світі.

За такими ж принципами побудована українська соціальна мережа для науковців Scientific Social Community (<http://www.science-community.org/>).

В такому віртуальному робочому просторі можна будувати спільноти за інтересами, зберігати та підтримувати контакт,

обмінюватись ідеями, документами, аудіо, відео та іншими матеріалами. Вони є колосальним вмістилищем знань, які активно застосовуються у навчальному процесі, стимулюють до наукової творчості та забезпечують актуальність й інноваційність досліджень.

Темпи та рівень розвитку технологій електронної освіти започаткували нове загальносвітове явище – SMART-освіта. Це не лише система інноваційних технологічних рішень, але й нова філософія освіти.

Головною метою SMART-освіти полягає в тому, щоб зробити процес навчання найбільш ефективним за рахунок переносу освітнього процесу в електронне середовище. Саме такий підхід дозволить скопіювати знання викладача й надати доступ до них кожному бажаючому. Навчання стане доступним скрізь і завжди. Однією з умов переходу до розумного електронного навчання є перехід від книжкового контенту до електронного. При цьому знання повинні розташовуватися в єдиному репозитарії, що припускає наявність інтелектуальної системи пошуку.

Умовно процес розвитку підходів до освіти можна розділити на три етапи й розглянути в розрізі п'яти бачень, таких як знання, технології, викладання, учитель і бізнес. «Учора» єдиним джерелом знань для студента був викладач, при цьому почерпнути нові знання студент міг тільки в аудиторії або в книзі. Метою ж університетів була підготовка фахівців для індустріального виробництва.

«Сьогодні» знання передаються не тільки від викладача до студента, але й між студентами, що дозволяє створювати новий рівень знань. Бізнесу необхідні фахівці, підготовлені до суспільства

знань, головним джерелом яких для студента стає Інтернет, технології індивідуально орієнтовані й спрямовані на створення нових знань. Випускник є не просто фахівцем у своїй області, він впливається в бізнес-середовище як партнер або підприємець.

Саме SMART-освіта здатна забезпечити максимально високий рівень освіти, що відповідає вимогам і можливостям сьогодення, дозволить молоді адаптуватися до швидкозмінного середовища.

SMART-освіта –реалізується з використанням інноваційних технологій та мережі Інтернет, які надають студентам можливість засвоєння професійних компетенцій на основі вивчення дисциплін з урахуванням їх багатоаспектності та постійного оновлення змісту.

В рамках SMART-освіти викладач може або самостійно розробляти свій Інтернет-ресурс або використовувати уже існуючий контент, реалізований у вигляді спеціальних модулів, які можна збирати у будь-якій послідовності в автоматизованому режимі. Такий підхід, з одного боку, збереже час викладача, пов'язаний з розробкою курсу, з другого – забезпечить індивідуальний підхід для кожного студента.

SMART-освіта змінює концепцію навчання, стає каталізатором підвищення якості людських ресурсів. Студентам не потрібно знаходитись поруч з викладачем, який перестає бути основним джерелом інформації. Навчання може проходити де і коли завгодно, студенти мають можливість доступу до контенту в будь-який час. Такий підхід до навчання дозволяє кожній людині навчатися протягом всього життя.

До позитивних сторін застосування SMART-технологій в навчальному процесі відноситься:

- можливість їх використання під час викладання різних дисциплін;
- висока ефективність засвоєння знань;
- підвищення інтересу до навчання у студентів;
- сучасність технологій і розуміння та сприймання їх студентами як природної складової, що робить їх життя зручним інструментом для розвитку творчого потенціалу;
- легкість поєднання SMART-технологій з комунікативним підходом до викладання певних дисциплін.

Використання SMART-технологій в початковому процесі дозволяє: візуалізувати матеріал у формі відео уроків; використовувати електронні посібники для розгляду теоретичних аспектів; проводити інтерактивне тестування студентів, що дозволить проаналізувати рівень володіння інформацією, а також виявити помилки. Головною перевагою SMART-технологій стає створення освітнього контенту, що є підґрунтям для створення єдиного репозиторію, усунувши часові та просторові обмеження, а також мобільність, безперервність та простота доступу.

SMART-освіта також дає змогу навчатися людям з обмеженими можливостями, літнім людям, бізнесменам, тим, хто некомфортно відчуває себе за традиційною партою.

Висновок. Підсумовуючи, потрібно наголосити на важливості процесу безперервної освіти з використанням новітніх трендів освітнього ринку, в тому числі і SMART-освіти.

Література

1. Smart-технології в Україні і світі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://molodi.in.ua/smart-tehnolohiji/>.
2. Семеніхіна О.В. Нові парадигми у сфері освіти в умовах переходу до SMART-суспільства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://irbis-nbuv.gov.ua>.
3. Умное будущее. Реформирование образования повлечет формирование нового общества [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://elearningrussia.ru/last/e_learning_2012.

Липская Лариса Васильевна,
кандидат педагогических наук,
старший научный сотрудник
лаборатории электронных учебных
ресурсов
Института
профессионально-технического
образования АПН Украины

Использование SMART-технологий в учебном процессе профессионально-технических учебных заведений

Аннотация. В статье проанализирована необходимость создания системы SMART-образования в Украине, которая предусматривает использование SMART-технологий. Определено, что темпы и уровень развития технологий электронного образования начали новое общемировое явление - SMART-образование. Это не только система инновационных технологических решений, но и новая философия образования. Главной целью SMART-образования заключается в том, чтобы сделать процесс обучения более эффективным за счет переноса образовательного процесса в электронную среду.

Ключевые слова: педагогические работники, SMART-технологии, SMART-образование, SMART-общество.

Lypska Larysa,
Candidate of Pedagogical
Sciences, Senior Researcher of
the Laboratory of Electronic
Educational Resources of the
Institute of Vocational
Education of the National
Academy of Sciences of Ukraine

Use of smart technologies in the educational process of professional and technical educational institutions

Abstract. The article analyzes the need for SMART-education system in Ukraine, which involves the use of SMART-technologies. It has been determined that the pace and level of development of e-learning technologies has begun a new global phenomenon - SMART-education. It is not only a system of innovative technological solutions, but also a new philosophy of education. The main goal of SMART education is to make the learning process most effective by transferring the educational process to the electronic environment.

Key words: pedagogical staff, SMART-technology, SMART-education, SMART-society